

Antwoorden op de schriftelijke vragen van de leden Hamer en Tichelaar van de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ingezonden d.d. 16 november 2004, kenmerk 2040503730)

Vraag 1: Bent u bekend met de berichtgeving dat er geen tekort bestaat aan hoogopgeleide technici?

Antwoord:

Ja

Vraag 2: Bent u op de hoogte van de inhoud van het pre-advies van de Koninklijke Vereniging van Staathuishoudkunde (KVS) «De markt draalt, de overheid faalt»?

Antwoord:

Ja, al betreft dit wel een vertrouwelijk advies.

Vraag 3: Hoe beoordeelt u dit?

Antwoord:

Het pre-advies geeft naar mijn mening een eenzijdig beeld van de problematiek. In het pre-advies is gekeken naar de lonen van bèta's en technici. Hoewel deze natuurlijk een belangrijke indicator zijn, zult u begrijpen dat in deze conjunctuurgevoelige sector dit niet alleen kan dienen als basis voor het maken of wijzigen van beleid. Op de langere termijn worden er op de arbeidsmarkt tekorten voorspeld aan bèta's en technici ('de arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2008', ROA 2003).

De keuze om binnen de te verwachten tekorten extra aandacht aan bèta en techniek te schenken, komt voort uit onze innovatieambities en de Lissabon-doelstelling om Nederland tot de top van de Europese kenniseconomie te laten behoren. Dat vraagt om investeringen in R&D en in kennis en talenten van mensen. Niet alleen het stimuleren van de vraag dus, maar ook het op peil houden van het aanbod (kwantitatief en kwalitatief) én het benutten van de internationale mobiliteit worden in een gezamenlijke krachtsinspanning nagestreefd. Alleen het benutten van het buitenlandse kennispotentieel zal niet afdoende zijn als de eigen Nederlandse bèta-kennisbasis ter ondersteuning daarvan ontbreekt, zowel voor wat betreft de bèta-technische kennisinfrastructuur als het menselijk potentieel daarbinnen. Er zijn signalen dat in toenemende mate bèta-technici uit het buitenland worden gehaald. Die signalen kunnen er op wijzen dat er een tekort is aan de aanbodzijde van bèta-technici in Nederland.

Naast onze kwantitatieve ambitie (15% meer uitstroom in 2010) is natuurlijk het kwalitatieve aspect, de vernieuwing van het bèta-technische onderwijs, niet weg te denken uit het Deltaplan: het verbeteren van de aansluiting op de arbeidsmarkt voor bèta's en technici en het aantrekkelijker maken van het onderwijs. Door zowel te investeren in de breedte als in de diepte van bèta-technici hopen wij die nu toch al breed inzetbare bèta-kenniswerker nog meer bagage mee te geven voor de snel veranderende omstandigheden van de huidige arbeidsmarkt. Een vernieuwende aanpak is hiervoor noodzakelijk. Het Platform bèta/techniek probeert in het veld een nieuwe beweging in gang te zetten die tot nieuwe aanpakken zal leiden en nieuw elan zal geven aan deze voor Nederland vitale sector.

(zie ook beantwoording vraag 2 van kamervragen Mosterd en Joldersma (2040503310) over het artikel «chemie kenniseconomie»)

Vraag 4: Bestaat er onderzoek naar effecten van eerdere campagnes t.b.v. het stimuleren van bètastudies?

Antwoord:

Er is onderzoek gedaan naar voorlichtingscampagnes van de overheid om de keuze voor een techniek-opleiding te stimuleren. Neem bijvoorbeeld de evaluatie van de voorlichtingscampagne 'kies exact' aan het einde van de jaren tachtig waarin vooral meisjes werden gestimuleerd meer bèta-vakken in hun vakkenpakket te kiezen ('evaluatie voorlichtingscampagne kies exact', OCW 1990). Daaruit bleek dat die campagne slechts de attitude van jongeren beïnvloedde, maar niet het keuzegedrag.

De stichting Axis die in 1998 is opgericht en waaraan door EZ, OCW, LNV en SZW subsidie is gegeven, is in 2003 geëvalueerd ('Beleidsinventarisatie Bèta-techniek', eindrapport, Regioplan, 2003). De

projecten van Axis geven daarbij veelbelovende resultaten te zien, hoewel het in veel gevallen voor een blijvend succes een kwestie van een lange adem zal zijn. Zo laten projecten in het beroepsonderwijs een verminderde uitval zien en in het hbo daarbij ook een grotere instroom. In onder andere 'Herontwerp hoger-technisch onderwijs', 'Herontwerp techniek in het middelbaar beroepsonderwijs' van Axis, wordt op deze projecten nader ingegaan. Ook de aanpak van de Radboud Universiteit Nijmegen is geëvalueerd (bron: "B for you" door IOWO, februari 2004). Ook hier is duidelijk sprake van positieve beleidseffecten en blijkt dat een brede aanpak wenselijk is.

De algemene indruk is dat campagnes met alleen voorlichting en PR niet effectief zijn, maar in combinatie met andere beleidsmaatregelen zoals onderwijsvernieuwing en het stimuleren van aantrekkelijke banen moeten worden opgepakt. Deze aanpak wordt door het Platform bèta/techniek gehanteerd.